

A KöMaL-lal először 1960-ban, hatodik általános iskolás koromban találkoztam, édesapám mutatta (aki 1930-ban maga is feladatmegoldó volt). Be is küldtem egy feladat(!) megoldását, de mivel akkor még nem tudtam, hogy be is kell nevezni a pontversenyre, az egész semmit nem számított. Hetedikben aztán beneveztem és néhány megoldást beküldtem – az igazság az, hogy nagyon lusta voltam és sokkal jobban szerettem – édesapám bánatára – focizni, mint megoldásokat körömlögetni.

Komoly tanulság (lapkészítőknek és lapolvasóknak egyaránt). Változást csak az hozott, mikor először megláttam a nevem nyomtatásban, hirtelen eleven valóság lett: van értelme dolgozni, van visszajelzés.

Ebben az évben még mindig link munkamorállal „feladat”-megoldásban az „I. osztály és általános iskola” kategóriában 3. lettem. Ennek annyi hatása lett nyolcadikban, hogy fizika feladatok megoldását is beleküldtem. A gyökeres változás 1962 szeptemberében állt be, ekkor hívtak meg a Magyarországon elsőként megindult matematika-tagozatos osztályba, a budapesti Fazekas Mihály Gimnáziumba. Itt remek tanári kar, kiváló szellem és (mindenekelőtt!) kitűnő osztálytársak vártak. Rengeteget tanultunk egymástól és erős (de mindig baráti) versengés indult meg, pl. KöMaL megoldások ügyében, többek közt Lovász Lászlóval. Nagy csatában megnyertem a „gyakorlat”-pontversenyt, és az elsősök „feladat”-pontversenyét is. (A teljesség kedvéért: a fizika pontversenyekben is első lettem.)

Közben nagyon keményen dolgoztam. Délben hazamentem az iskolából és gyors ebéd után nekiültem matematikát csinálni estig – ez ment napról-napra, hétről-hétre, hónapról-hónapra. Így megtörtént a csoda: már első korunkban kijutottunk (Lovász és én) a Nemzetközi Matematikai Diákolimpiára (továbbiakban angol neve alapján röviden csak: IMO). Mindketten második díjat nyertünk, és mivel abban az évben a nyolc tagú magyar csapatból senki nem nyert első díjat, nem okoztunk csalódást. Ez volt az ötödik IMO, 1963-ban Lengyelországban, Wroclawban. Még három IMO-n vettem részt: 1964-ben Moszkvában, 1965-ben Berlinben és 1966-ban Szófiában. Mindháromszor első díjat nyertem, 1965-ben, 1966-ban még különdíjat is kaptam egy feladat kiemelkedő megoldásáért.

Az első olimpiai szereplésünk alapján Fazekas-beli kiváló matematikatanárunk, *Rábai Imre*, kettőnket felmentett a további matematika-órák alól (a dolgozatokat azért meg kellett írni!). Ezt a kedvezményt később osztályunk más tagjai is megkapták, akik bekerültek az IMO-csapatba: Pósa Lajos, Laczkovich Miklós és Berkes István. KöMaL-ügyben úgy döntöttem, hogy most már csak a „feladat”-megoldásokat küldöm be. Lovász ugyanígy döntött: újabb ádáz csata indult. Újra első lettem Lovász Laci előtt.

Hadd szóljak néhány szót egykori osztálytársamról és mai napig jó barátomról, Lovász Lászlóról, aki jelenleg egyaránt egyetemi tanár a Princeton-i egyetemen és a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja és – nemcsak a saját véleményem, hanem a széles matematikus-közvéleményé – korunk egyik kiemelkedő matematikusa. Büszke vagyok rá, hogy gimnazista koromban riválisa lehettem.

A későbbiekben is sok versenyen indultam, sokat meg is nyertem (Középiskolai Tanulmányi Verseny, Ki Miben Tudós, ...). Sajnos a Kürschák-versenyen csak második díjra futotta. Automatikus egyetemi felvételt biztosító versenyeredményem 7 volt: 5 matematika- és 2 fizika-verseny alapján (lehet, hogy ez valamilyen Guinness-rekord?). Legbúszkébb mégis arra vagyok, hogy negyedik gimnazista koromban a frissen végzett(!) egyetemisták (és fiatalabbak) részére rendezett nagyon nehéz Schweitzer-versenyen 2. díjat nyertem (a tíz példából kilencet sikerült megoldanom).

1966-tól 71-ig jártam egyetemre, kitüntetéssel végeztem el a matematikus szakot. 73-ban aranygyűrűs kitüntetéssel doktoráltam. 1971 óta az Eötvös Loránd Tudományegyetem Algebra és Számelméleti Tanszékén tanítok – szívesen csinálom és örülök, hogy nagyon sok okos, tehetséges tanítvánnyal találkozom. Nem szakadtam el a középiskolai matematikától sem, főleg versenyekkel, tehetséges diákokkal való foglalkozás az, amit szívesen csinállok. Több, mint húsz éve tagja vagyok a Kürschák-verseny szervező bizottságának, gyakran tartok előadásokat az Ifjúsági Matematikai Kör összefüggéseiről is. Az évek során több cikket publikáltam a KöMaL-ban.

Legtöbb munkám azonban az IMO-kkal kapcsolatban volt. Már az 1970-ben Magyarország által Keszthelyen rendezett IMO-n is közreműködtem mint koordinátor (akik a feladatmegoldások pontozását végzik), valamint angol-francia-német-orosz tolmács. 1982-ben, amikor ismét Magyarország rendezte az IMO-t, mindezekon felül én voltam a problémakiválasztó bizottság elnöke is. 1988 óta pedig (egy év kivételével) mindig én voltam a magyar IMO-csapat vezetője. Az IMO-knak, amin idén már 73 ország vett részt, van egy négytagú irányító testülete; tavaly beválasztottak ebbe a testületbe, ami persze még több munkát jelent.

Ha túl részletesen foglalkoztam diákkori élményeimmel, ezzel egy célom volt, rávilágítani arra, amit a közelmúltban az Ifjúsági Matematika Kör egyik ülésén is elmondtam: dolgozni kell, nagyon sokat dolgozni! Az eredmények majd jönni fognak.

Lovász László ugyancsak a „Fazekas” első matematika tagozatos osztályába járt. Egyik legsikeresebb beküldője volt a lap pontversenyének. Arcképe is megjelent. Az egyetem elvégzése után 1966-tól 1971-ig az ELTE-n tanul. 1971-től 1975-ig a Matematikai Kutatóintézet főmunkatársa. Majd 1982-ig a Szegedi József Attila Tudományegyetem geometria tanszékének vezetője. Ezután ismét Budapestre kerül, az ELTE számítógéptudományi tanszéke vezetőjének. Ezenközben külföldi egyetemeken vendégprofesszorként dolgozott. 1985-től a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja.

Néhány emlékem a Középiskolai Matematikai Lapokról:

„Nyolcadikos koromban kezdtem komolyan foglalkozni matematikával. A Sziget-utcai Általános Iskolába jártam, és Bellay igazgató úr tartott szakkört. Tőle hallottunk először a lapról, és szüleim elő is fizettek rá.

Amikor az első szám megérkezett (valamikor 1962 tavaszán), mindjárt beleszerettem. Nekiestem a gyakorlatoknak, és néhányat meg is tudtam csinálni. Ez föl bátorított, és megpróbálkoztam a feladatokkal is. Ez persze sokkal nehezebben ment; többségükben olyan fogalmak szerepeltek (sin, cos, log), amiről még nemigen hallottam. Emlékszem, az egyik feladat valahogy így kezdődött: „Tekintsük a síkon a $2x + 3y = 1$ egyenletű egyenest”. Akkoriban az általános iskolában nem volt koordináta geometria, és nem értettem, mi köze lehet egy egyenletnek egy egyeneshez. De gondoltam, hogy ez nem lehet túl bonyolult, ha egy-két éven belül tanulni fogom, és elhatároztam, hogy kitalálom. Ráment néhány napom, de végül is megtaláltam azt az értelmezést, ami mellett a feladatnak értelme is volt (sőt, nem is volt nehéz megcsinálni).

A következő évben, amint a tanítás a Fazekasban elkezdődött (ez volt az első matek tagozatos osztály), Rábai tanár úr első dolga volt, hogy a „Matlap”-ra fölhívja a figyelmet. Az osztálynak legalább a fele nagy lelkesedéssel csinálta a feladatokat, amiket aztán rendszeresen megbeszéltünk. Mái is érzem, milyen sokat tanultam abból, hogyha az egyik feladatmegoldás vagy cikk kapcsán valami előjött, amiről egyikünk vagy másikunk már hallott vagy olvasott valamit, akkor a többieknek azonnal el is mondta.

A „Matlap” (akkoriban így hívtuk, vagy KöPiMatLapnak – Középiskolai Matematikai Lapok – a KöMaL későbbi találmány) persze sokkal több volt, mint a pontverseny. Az egyik első számban, ami kezembe került, Erdős Pálnak volt egy cikke kombinatorikus geometriáról. Nagyon meglepett, és föl is lelkesített, hogy meg tudom érteni, amin nagy matematikusok gondolkodnak, és hogy milyen sok szép, nehéz, megoldatlan kérdést lát az ember, ha egy kicsit körülnéz, még egy olyan klasszikus területen is, mint a geometria. A cikket legalább hússzor végigolvastam. Erdős Pál cikkeinek, előadásainak ma is meg van ez a varázslatos hatása a közönségére. Hálás vagyok a „Matlapoknak”, hogy ezt a diákok széles körének közvetítette.

Ma matematikus vagyok, kombinatorikával és geometriai algoritmusokkal foglalkozom. Sokszor kérdik tőlem, hogy mitől van olyan sok kiváló matematikus. Azt szoktam válaszolni, hogy nálunk 1894 óta létezik egy matematikai folyóirat középiskolások számára, és ebből azok, akiknek tehetségük van hozzá, megtanulják hozzá még mindazt, ami a sikerhez kell: a problémamegoldó képességet, a tárgy szépségét és azt, hogy a matematika nem lezárt, végleg fölépített terület, hanem minden ízében élő, fejlődő, új területeket feltáró tudomány”.

Lovász László